

Valentin Vandyshev, Wojciech Słomski, *Logic. Introduction*, York University, Woodland Hills 2011, ss. 244

Książka *Logic. Introduction* autorstwa Valentina Vandysheva i Wojciecha Słomskiego, wydana w 2011 roku przez wydawnictwo York University w Stanach Zjednoczonych, zgodnie z zapowiedzią zawartą w tytule jest wprowadzeniem do zagadnień logiki. Wydano ją zapewne jako podręcznik akademicki, choć po przeczytaniu jej ma się wrażenie, że odbiorcą może być każdy czytelnik, także ten, kto nie ma styczności z logiką akademicką.

Książka napisana jest przystępnym i czytelnym językiem, co w przypadku podręczników do logiki zdarza się bardzo rzadko. Takie odczucie w trakcie lektury mogą mieć nawet ci czytelnicy, którzy nie posługują się biegle językiem angielskim. Zawarty w książce materiał został wyłożony profesjonalnie, choć nieco skrótowo, w sumie jednak rzeczowo i systematycznie.

Na szczególną uwagę zasługuje bardzo przemyślana struktura całej pracy, ukazująca jej walory dydaktyczne, gdyż kolejne tematy czytelnie wiążą się ze sobą i są wykładane konsekwentnie, krok po kroku. Po konkretnym, nasyconym przykładami wprowadzeniu teoretycznym, autorzy proponują czytelnikowi zagadnienia do samodzielnego przemyślenia oraz stawiają przed nim wyzwanie – są to zadania do rozwiązania, które wykażą, czy zrozumiał wyłożony wcześniej materiał, czy nie.

Całe opracowanie składa się z dwóch zasadniczych rozdziałów, choć proporcje objętościowe nie są zachowane. Część pierwsza ma charakter *stricte* historyczny. Autorzy w tym fragmencie książki odtwarzają miejsce logiki na kartach historii – od jej początków aż do dziś. Słomski i Vandyshev dociekają m.in. genezy i pochodzenia słowa *logika* – wychodząc przy tym od koncepcji Zenona z Elei, przez sofistów, szkołę megarejską, dochodząc aż do Arystotelesa. Przy samym Stagiryście autorzy – z racji jego ogromnego wpływu na logikę – zatrzymali się na dłużej. We fragmencie tym rekonstruuja między innymi teorię sylogizmu Arystotelesa, podział na pojęcia i kategorie oraz rodzaje, sądy prawdziwe/fałszywe, wizję do-

wodzenia za pomocą rozumowania dedukcyjnego oraz indukcyjnego. W tym rozdziale poruszono także ważny problem, mianowicie definiowanie prawdy – w aspekcie koncepcji arystotelesowskiej. Wspomniano także o próbach stworzenia koncepcji języka, jakiej podjął się filozof ze Stagiry. Autorzy uważają, że największym osiągnięciem Arystotelesa w dziedzinie logiki była właśnie klasyfikacja wnioskowań sylogistycznych.

Następnie autorzy omawiają bardzo szczegółowo koncepcje logiczne stoików, którzy jako pierwsi mieli użyć terminu *logika* w jego dzisiejszym znaczeniu. Pojawia się także postać Boecjusza, który tutaj okrzyknięty jest ojcem łacińskich określeń logicznych. Przy okazji epoki średniowiecza wymienia się takie postaci, jak Piotr Abelard, Wilhelm z Champeaux, Roscelin z Compiègne czy Jan z Salisburys.

Wiek XIV i XV, widziane oczami autorów *Logic. Introduction*, to przede wszystkim koncepcje Dunsza Szkota (oddzielenie wiary od rozumu) i Williama Ockhama (brzytwa Ockhama). Prezentacja późniejszych dzieł logiki zawiera zwięzłe informacje o Leibnizu, Johnie Stuartie Millu, Gottlobie Frege, Bertrandzie Russellu oraz Ludwigu Wittgensteinie.

Końcowa część rozdziału pierwszego zawiera prezentację dzieł logiki w Polsce – autorzy wspominają między innymi Grzegorza z Sanoka, Jakuba Górskiego, Marcina Śmigleckiego, Jana Śniadeckiego. Oczywiście omówiono także szkołę lwowsko-warszawską oraz poglądy jej głównych przedstawicieli, przede wszystkim Jana Łukasiewicza, Stanisława Leśniewskiego i Alfreda Tarskiego.

Kolejny rozdział jest *stricte* podręcznikowy, z typowym układem: temat, omówienie zagadnienia do zastanowienia, ewentualnie zalecane ćwiczenia. W tej części książki podjęto między innymi problem różnych koncepcji języka – podano kilkanaście różnych definicji języka, jego podziałów i kategoryzacji.

Książka konsekwentnie wprowadza czytelnika w świat logiki – wydaje się, że struktura pracy jest bardzo dobrze przemyślana, bowiem autorzy przedstawiają zagadnienia logiczne od najbardziej elementarnych pojęć, przez systemy, aż do teorii. Znalazły się tu między innymi kategorie logiczne i relacje między terminami – wraz ze znanymi, dobrze ilustrującymi te zależności schematami (wykresami). Bardzo dużo miejsca – i słusznie – poświęcono definicji *pojęcia* i *terminu*. Rozróżnienie tych, dla logiki nader istotnych kategorii, jest w zasadzie podstawowe dla zrozumienia tej dziedziny nauki. Jeszcze innym zagadnieniem, na które autorzy zwracają uwagę, są prawa myślenia czy prawa sądenia. Nasze myślenie podlega bowiem pewnym prawidłowościom, a w książce szczególnie omówiono cztery takie prawa. Opisano także koncepcję sylogizmów i teorię

indukcji, a szczególnie interesująco – hipotezę, dowód, metodę i system w ich teoretycznym, ogólnym znaczeniu.

W zakończeniu prezentowanego opracowania znalazł się też rozdział o błędach logicznych, będący zachętą, czy nawet swego rodzaju zapowiedzią kolejnej części publikacji, zapewne jednak już na wyższym poziomie specjalizacji.

*Logic. Introduction* zasługuje niewątpliwie na miano podręcznika akademickiego z podstaw logiki. Jest to opracowanie dobre, łatwo przyswajalne, przy czym również interesujące – zwłaszcza część teoretyczno-historyczna, wprowadzająca czytelnika w świat logiki. Książka nie jest nudna i trudna w odbiorze, jak się zdarza w przypadku podręczników do logiki. Warta jest na pewno polecenia zarówno studentom, jak i wykładowcom. To nowoczesny i dobrze napisany podręcznik, który łączy w sobie element historyczno-teoretyczny z elementem teoretyczno-problemowym.

*Anna Podboraczyńska*

